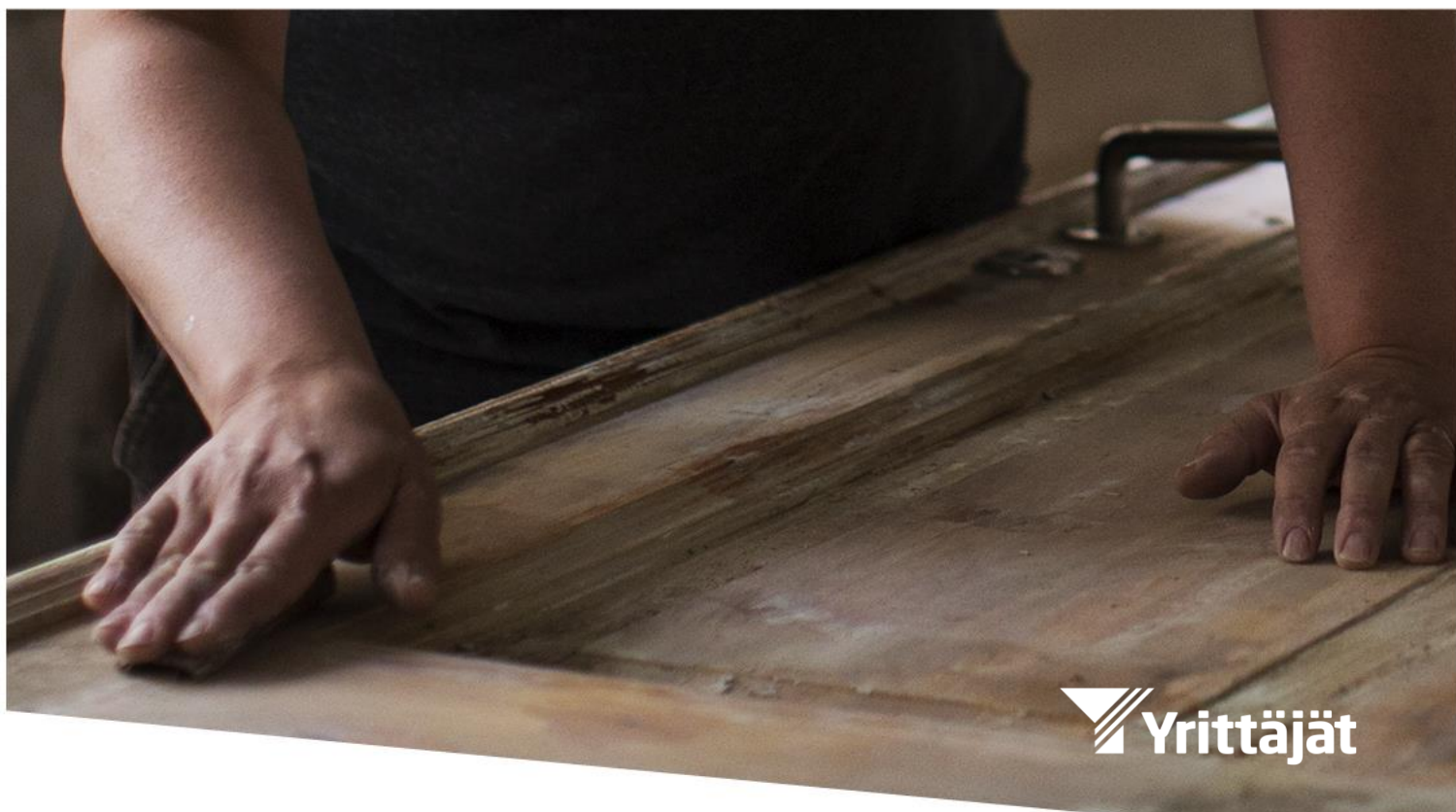

Pk-yritysbarometri, kevät 2016

Alueraportti, Etelä-Savo

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Kevään 2016 Pk-yritysbarometri perustuu 6004 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uudistumista, kansainvälistymistä, työllistämisen esteitä ja sopeuttamista sekä rahoitusta. Ajankohtaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Suomen pk-yritysten odotukset lähiajan suhdannenäkymistä ovat jatkuneet positiivisina syksystä 2015. Koko maan pk-yrityksistä 32 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 16 % huononevan. Saldoluku on nyt +15 kun se edellisellä mittauskierröksellä oli +9. Etelä-Savon alueella suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku (+14) on noussut viime syksystä selvästi, 18 prosenttiyksikköä.

Etelä-Savossa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat hieman heikommat kuin koko maassa ja lähes samalla tasolla kuin viime syksynä. 13 % alueen pk-yritysten edustajista arvioi henkilökunnan määrän olevan vuoden kuluttua tämän hetkistä suurempi ja 8 % arvioi henkilökunnan määrän olevan pienempi, saldoluvuksi muodostuu +5 (syksyllä 2015 +6). Koko maassa näkymät ovat näiltä osin hieman kohentuneet syksystä saldoluvun ollessa nyt +9 (syksyllä 2015 +4).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maan pk-yrityksissä on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä sekä asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksiä (35 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi 3 % pk-yrityksistä. Etelä-Savon alueella on yhtä paljon kasvua mahdollisuuksien mukaan hakevia sekä asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksistä (34 %). Yritystoiminnan loppumista myös alueella ennakoi 3 % vastaajista. Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Etelä-Savon alueen pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia.

Työllistämisen esteet ja sopeuttaminen

Kolmasosalla koko maan ja Etelä-Savon pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää. Työn sivukulut ja kysynnän riittämättömyys ovat koko maan ja Etelä-Savon alueen merkittävimmät työllistämisen esteet. Koko maan pk-yrityksistä vajaa kolmannes ja alueella hieman useampi on ryhtynyt sopeuttamistoimenpiteisiin ja joka kymmenes suunnittelee sopeuttamista nykyisen suhdannetilanteen vuoksi. Työaikajärjestelyt ja lomautukset ovat koko maassa ja alueella yleisimmät toteutetut tai harkinnassa olevat sopeutustoimet.

Kansainvälistyminen ja digitaalisuus liiketoiminnassa

Joka viidennellä koko maan ja 16 prosentilla Etelä-Savon pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä kolmella viidestä ja alueen toimijoista kahdella kolmesta. Pk-yritykset koko maassa ja myös Etelä-Savon alueella hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista ja palveluista eniten yrityksen omia kotisivuja ja sosiaalista mediaa.

Sisällys

ESIPUHE.....	2
TIIVISTELMÄ.....	3
SISÄLLYS.....	4
1. JOHDANTO.....	5
1.1 Barometri.....	5
1.2 Aineisto.....	6
2. YRITYSTEN OSUUDET TOIMIALOILLA.....	7
3. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS.....	8
4. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT.....	9
5. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN.....	12
6. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN.....	14
7. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN ESTEET.....	16
8. PK-YRITYSTEN SOPEUTTAMISTOIMENPITEET.....	17
9. PK-YRITYSTEN RAHOITUS.....	18
10. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA.....	21
11. KOTOUTTAMINEN.....	23
SUOMEN YRITTÄJIEN JA ALUEJÄRJESTÖJEN YHTEYSTIEDOT.....	24
FINNVERA OYJ:N JA TOIMIPISTEIDEN YHTEYSTIEDOT.....	25
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT.....	26

Suomen Yrittäjät: Pk-yritysbarometri, kevät 2016, alueraportti

Julkaisija

Suomen Yrittäjät
PL 999, 00100 HELSINKI
puhelin 09 229 221
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

Pk-yritysbarometri, kevät 2016

Alueraportti, Etelä-Savo

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Taloustutkimuksen väliaikaista markkinointirekisteriä sekä Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 6004 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse joulukuun 2015 ja tammikuun 2016 välisenä aikana. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja alueen vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja. Suomen Yrittäjissä tutkimusprojektista on vastannut ekonomisti Petri Malinen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämispäällikkö Esa Tikkanen.

- 1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti Suomen Yrittäjien mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).
- 2) Lisäksi tutkimusaineistosta tehdään raportit Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan ja Uudenmaan ELY-alueille sekä Keski-Pohjanmaan Yrittäjien alueelle. Lisäksi uusina alueina vuonna 2011 mukaan tulivat Espoo ja Vantaa.
- 3) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.
- 4) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % -31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista Etelä-Savon alueen yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

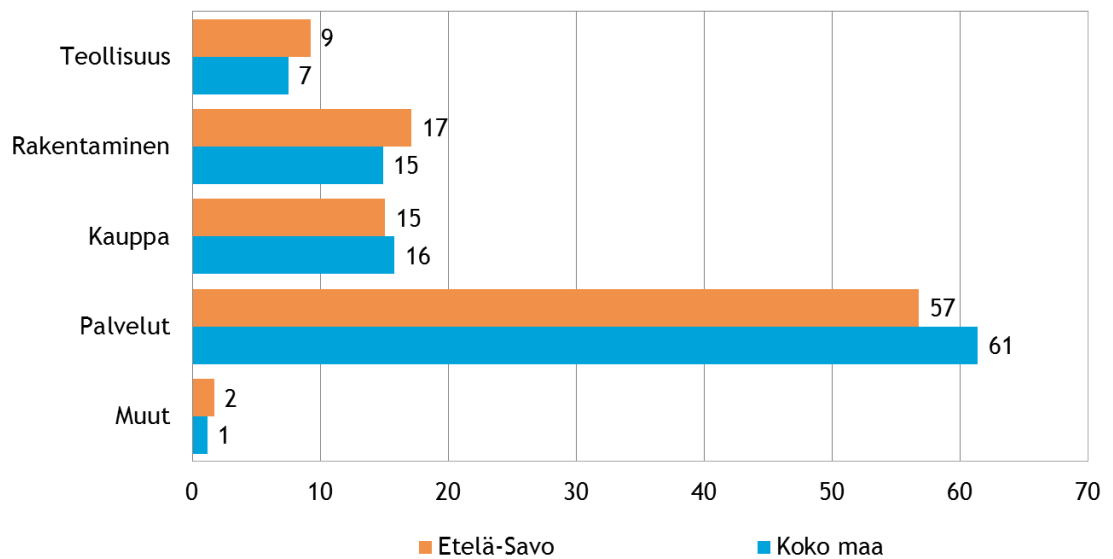
Taulukko 1. Taustatietoja alueelta haastatelluista yrityksistä

		n=	%
Alue	Etelä-Savo	160	100
Päätoimiala	Teollisuus	21	13
	Rakentaminen	28	18
	Kauppa	20	13
	Palvelut	91	57
Liikevaihto vuonna 2015	alle 0,2 miljoonaa euroa	72	46
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	22	14
	0,5-0,99 miljoonaa euroa	24	15
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	9	6
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	8	5
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	14	9
	5 miljoonaa euroa tai yli	9	6
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	10	6
	Kasvuhakuiset	56	35
	Asemansa säilyttäjät	55	34
	Ei kasvutavoitteita	35	22
	Toimintansa lopettavat	4	3
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	23	15
	Ei	127	85
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	43	27
	1990-1999	31	19
	2000-2009	39	24
	2010-	47	29

2. YRITYSTEN OSUUDET TOIMIALOILLA

Suomessa oli 280 697 yritystä [1] vuonna 2014. Näistä yrityksistä noin 7348 toimi Etelä-Savon alueella. Koko maassa palvelualan yrityksiä oli noin 61 %, kaupan 16 %, rakentamisen 15 % ja teollisuudenalan yrityksiä 7 %. Etelä-Savon alueella oli palvelualaan kuuluvia yrityksiä koko maata suhteellisesti hieman vähemmän, 57 %. Teollisuuden, rakentamisen ja kaupan alojen yrityksiä alueella oli lähes saman verran kuin koko maassa.

Kuva 1. Yritysten osuudet eri toimialoilla, %

1. Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri, pl. toimiala A. maa-, metsä- ja kalatalous

3. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

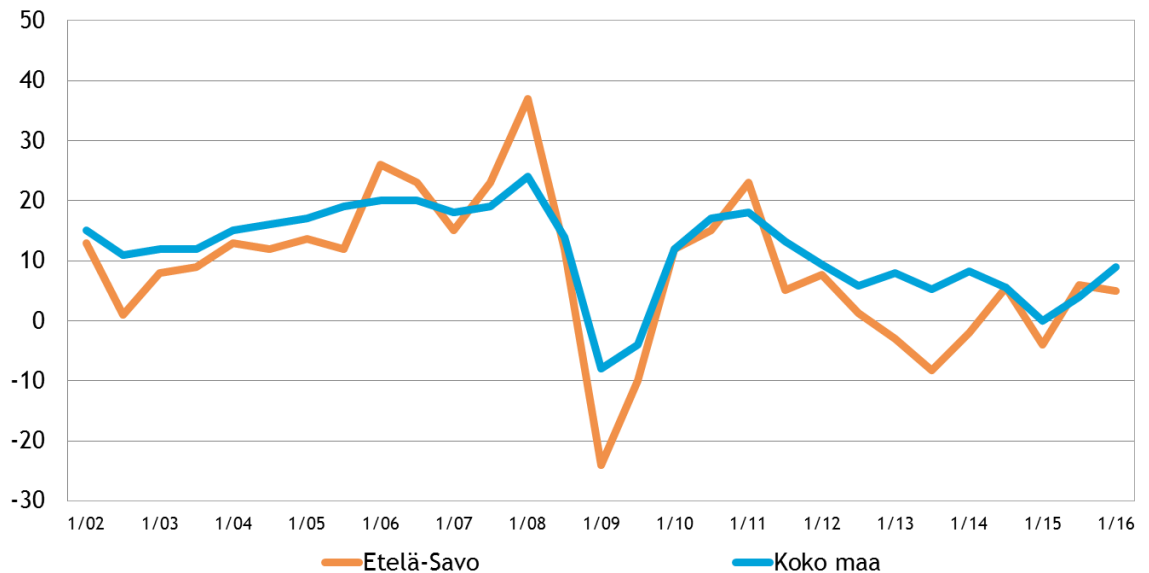
Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun [2] mukaan koko maan työllisten määrä oli 2 402 000 henkeä marraskuussa 2015. Lukema on 20 000 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana. Palkansaajia oli saman verran ja yrittäjiä hieman vähemmän kuin aiemmin. Koko maan työttömyysaste oli 8,2 % [2] marraskuussa 2015 eli saman verran kuin vuotta aiemmin. Etelä-Savon alueella työskenteli vuoden 2015 neljännellä neljänneksellä yhteensä 58 000 henkilöä [3] työttömyysasteen ollessa 10,4 % [4]. Työttömyysaste on noussut alueella 0,8 prosenttiyksikköä vuoden 2014 vastaavaan ajankohtaan verrattuna [4].

Taulukko 2. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Etelä-Savo	13	79	8	5
Koko maa	18	72	10	9

Pk-yritysbarometrin vastaajista 18 % arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja joka kymmenes arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluksi muodostuu +9. Etelä-Savon alueella saldoluku on neljä prosenttiyksikköä pienempi, +5. Alueella odotukset ovat siten henkilökunnan määrän osalta hieman heikkomat kuin koko maassa ja lähes samalla tasolla kuin viime syksynä (saldoluku +6).

Kuva 2. Henkilökunnan määrän muutosodotukset seuraavan vuoden aikana, saldo-luku (%)

2. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, tammikuu

3. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, liitetaulukko 31. Työlliset maakunnittain

4. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, liitetaulukko 43. Työttömyysaste maakunnittain

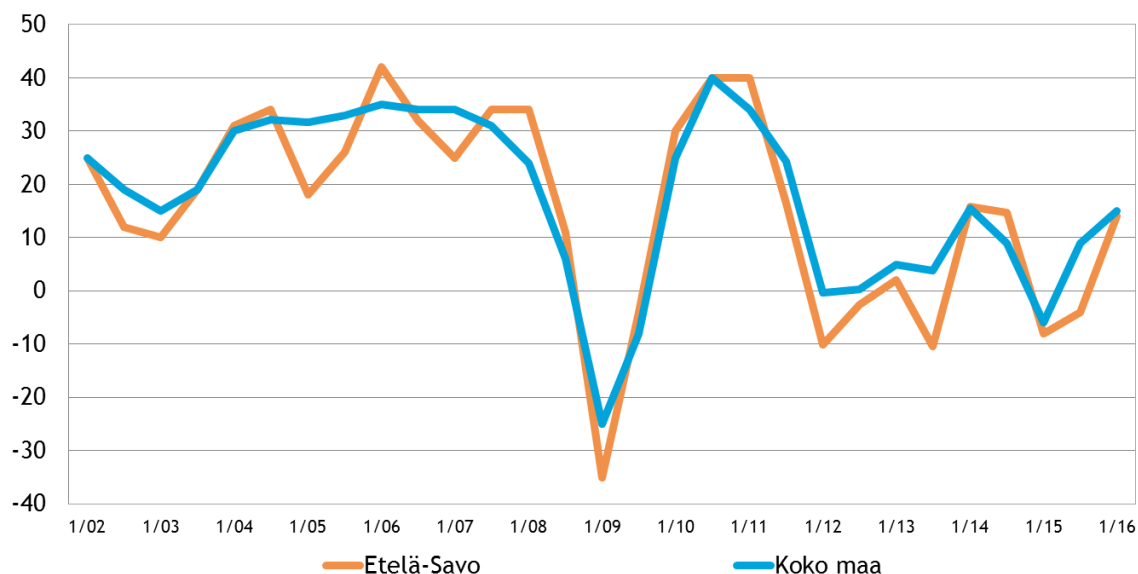
4. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Pk-yritysten suhdannenäkymiä kuvaavan saldoluvun (+15) kehitys on jatkunut positiivisena syksystä 2015 (+9). Noin puolet (52 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä kolmasosa (32 %) arvioi suhdanteiden paranevan ja 16 % huononevan. Etelä-Savon alueella suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku (+14) on noussut viime syksystä selvästi, 18 prosenttiyksikköä. Ennallaan suhdanteiden arvioi pysyvän 51 % alueen pk-yrityksistä, mikä on 3 prosenttiyksikköä vähemmän kuin viime syksynä.

Taulukko 3. Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana, %

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
Etelä-Savo	32	51	18	14
Koko maa	32	52	16	15

Kuva 3. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku (%)

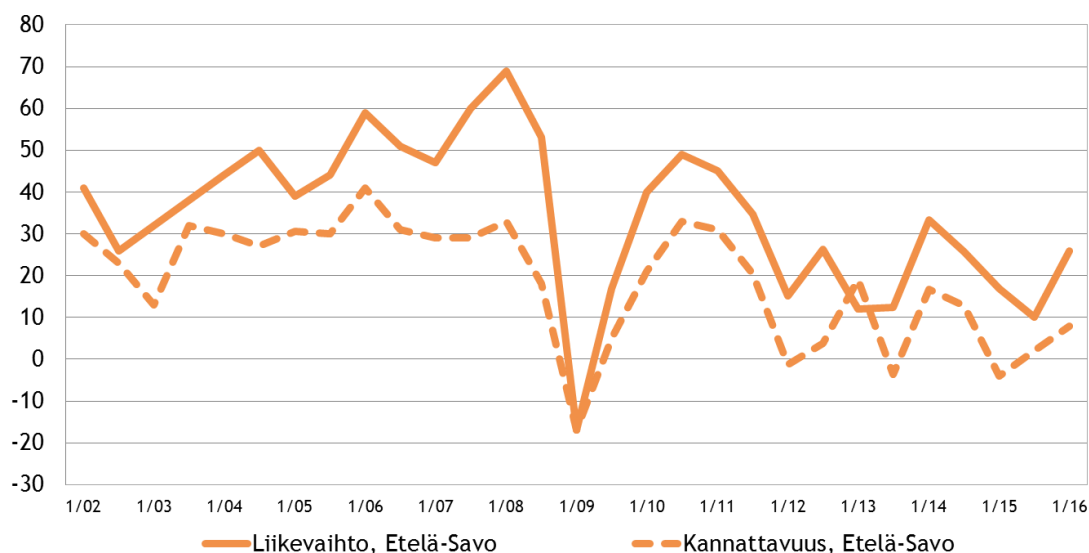
Taulukko 4. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Etelä-Savo	42	42	16	26
Koko maa	44	39	16	28
Investointien arvo				
Etelä-Savo	13	57	30	-16
Koko maa	18	56	26	-7
Viennin arvo				
Etelä-Savo	14	72	14	0
Koko maa	16	70	14	2
Tuonnin arvo				
Etelä-Savo	13	75	12	0
Koko maa	13	73	14	-1
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Etelä-Savo	33	60	7	27
Koko maa	34	58	8	25
Materiaalien hinnat				
Etelä-Savo	38	53	9	29
Koko maa	37	57	6	32
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Etelä-Savo	33	62	6	27
Koko maa	32	60	7	25
Kannattavuus				
Etelä-Savo	31	47	22	8
Koko maa	32	46	21	11
Vakavaraisuus				
Etelä-Savo	27	59	14	13
Koko maa	31	55	13	18
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Etelä-Savo	22	66	13	9
Koko maa	31	58	11	21
Tilausten määrä				
Etelä-Savo	41	40	19	22
Koko maa	40	43	17	23
Kapasiteetin käyttöaste				
Etelä-Savo	38	59	3	35
Koko maa	39	46	15	25

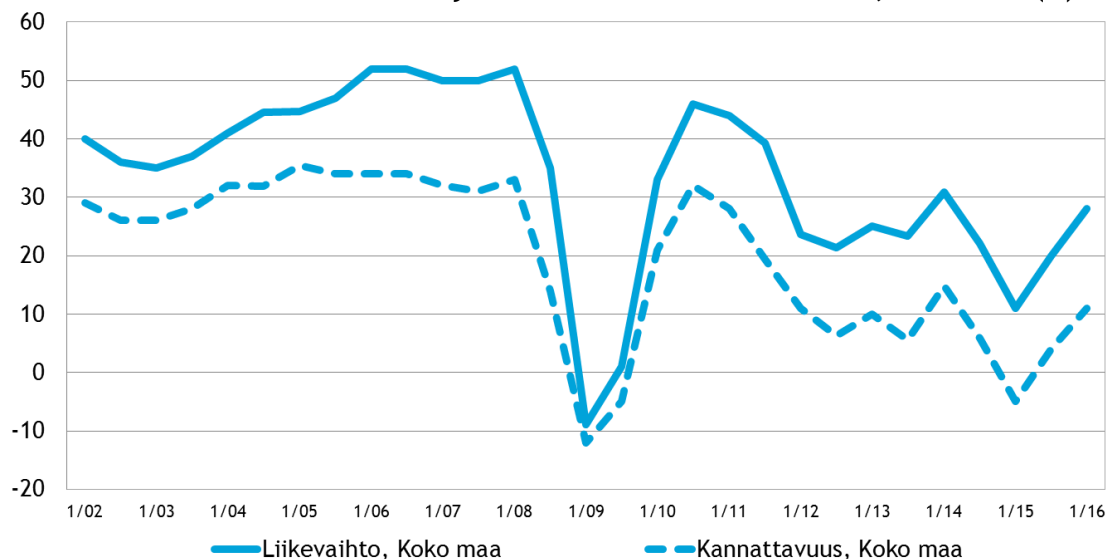
Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa materiaalien hintojen nousuun uskotaan koko maassa saldoluvin (+32) perusteella yleisimmin. Myös palkkakustannusten, lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun sekä liikevaihdon kasvuun uskovia on selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Investointien arvon uskotaan vielä laskevan ensi vuonna (saldoluku -7), mutta kuitenkin hieman maltillisemmin kuin viime syksynä (saldoluku-13). Etelä-Savon alueella uskotaan vahvimmin kapasiteetin käyttöasteen nousuun saldoluvin ollessa +35. Seuraavaksi positiivisimmat arviot alueella ovat materiaalien sekä lopputuotteiden tai palvelujen hintoja sekä palkkakustannusten nousua koskevissa kasvuodotuksissa. Odotukset investointien arvon kehityksestä jäävät syksyn 2015 tapaan alueella edelleen selvästi negatiiviksi (-16). Odotukset liikevaihdon ja kannattavuuden kehityksestä ovat sen sijaan alueella positiivisemmat kuin viime syksynä.

Kuvassa 4 on esitetty pk-yritysten liikevaihdon ja kannattavuuden suhdannenäkymien kehittyminen alueella ja kuvassa 5 koko maassa.

Kuva 4. Alueen suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

Kuva 5. Koko maan suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

5. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

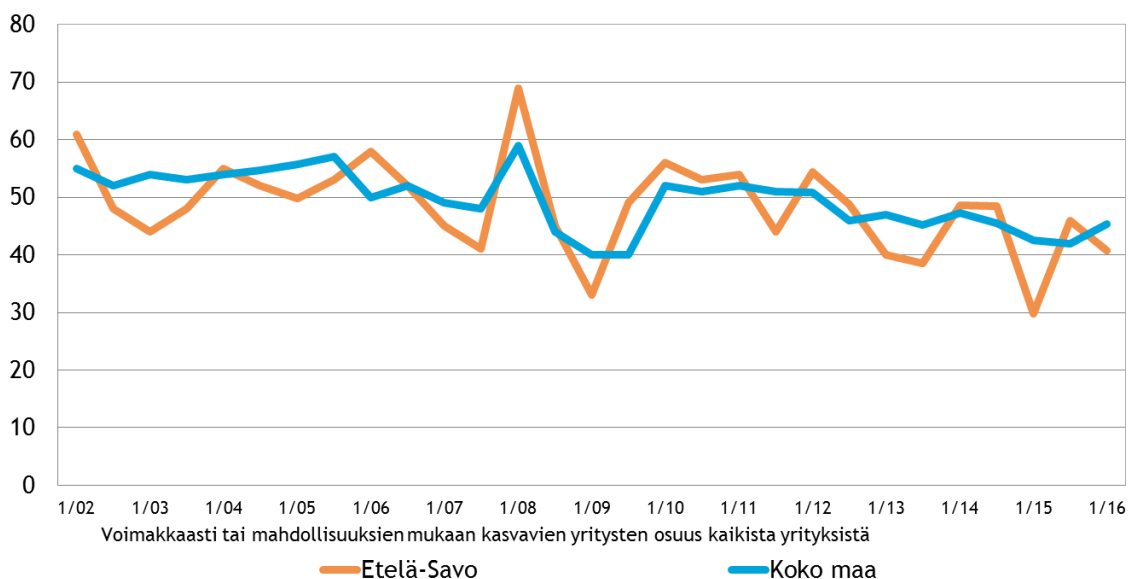
Taulukko 5. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

	Voimakkaasti kasvuhakuiset	Kasvuhakuiset	Asemansa säilyttäjät	Ei kasvutavoitteita	Toimintansa lopettavat
Etelä-Savo	7	34	34	23	3
Koko maa	9	36	34	18	3

Koko maan pk-yrityksissä on eniten ja lähes saman verran mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä sekä asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksiä. Yritystoiminnan loppumista ennakoii 3 % pk-yrityksistä. Etelä-Savon alueella on täsmälleen saman verran kasvua mahdollisuuksien mukaan hakevista sekä asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksiä (34 %). Yritystoiminnan loppumista alueella ennakoii koko maan tapaan myös 3 % vastaajista (syksyllä 2015 4 %).

Koko maassa voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten yhteenlaskettu osuus on lähes vastaava kuin syksyllä 2015. Alueella voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on vähemmän kuin syksyllä 2015.

Kuva 6. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Etelä-Savon alueen pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia.

Taulukko 6. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, % */

	Etelä-Savo	Koko maa
Investoinnit	80	77
Uuden henkilöstön palkkaaminen	31	35
Henkilöstön koulutus	56	56
Uusien tuotteiden tai palveluiden lanseeraaminen	34	38
Laajentuminen uusille markkinoille	20	27
Uusien teknologioiden käyttöönotto	22	24
Uusien liiketoimintamallien käyttöönotto	13	24
Toiminnan laajentaminen uusille toimialoille	18	18

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

6. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

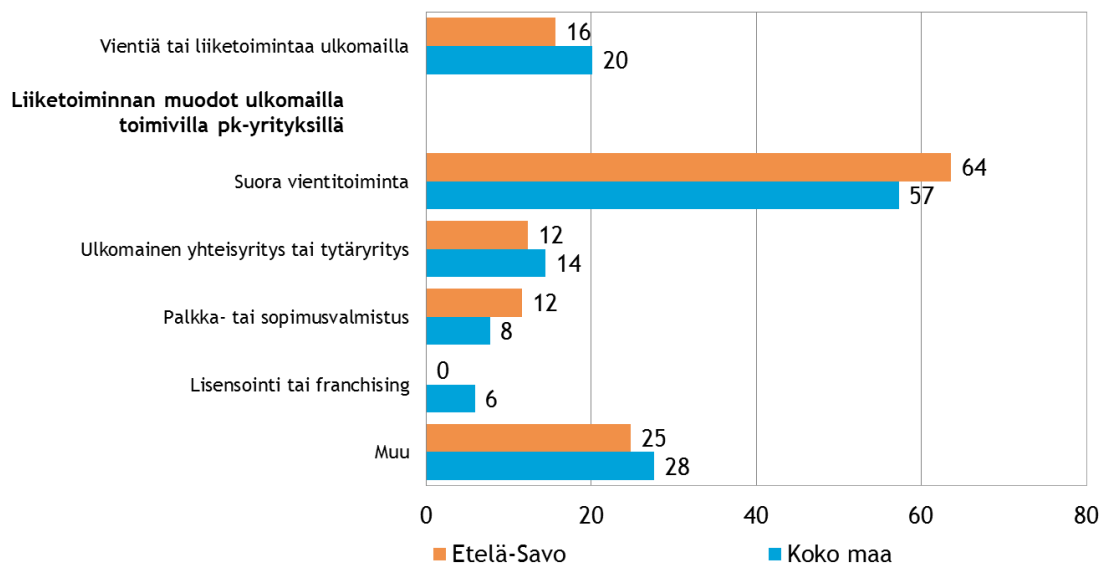
Taulukko 7. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

Koko maan pk-yrityksistä 17 prosentilla ja Etelä-Savon alueella 16 prosentilla on suoraa tuontitoimintaa.

	Etelä-Savo	Koko maa
Suoraa tuontitoimintaa	16	17

Joka viidennellä koko maan ja 16 prosentilla Etelä-Savon pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä kolmella viidestä ja alueen toimijoista noin kahdella kolmesta.

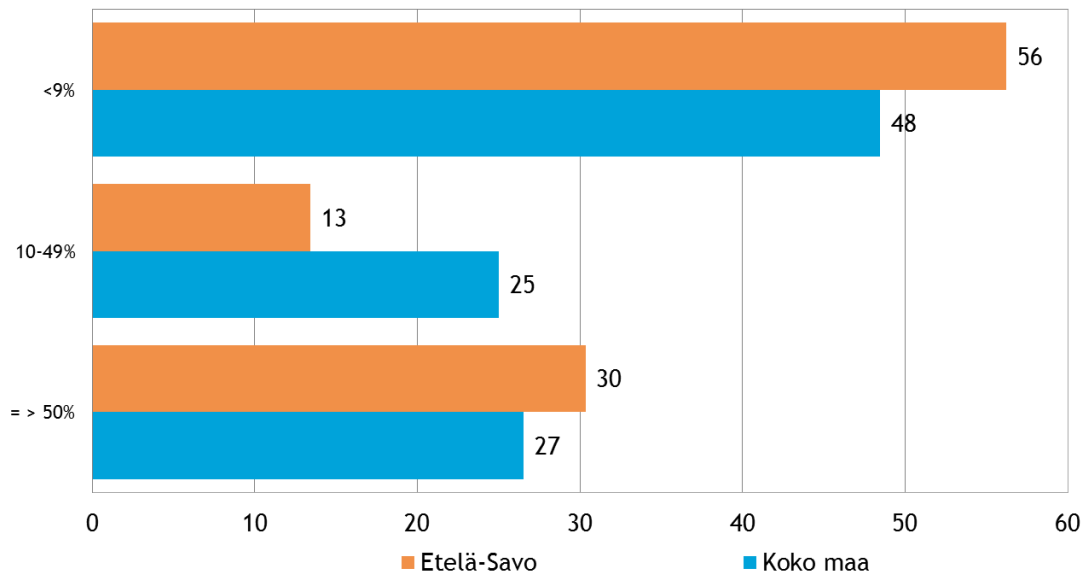
Kuva 7. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä

* / Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

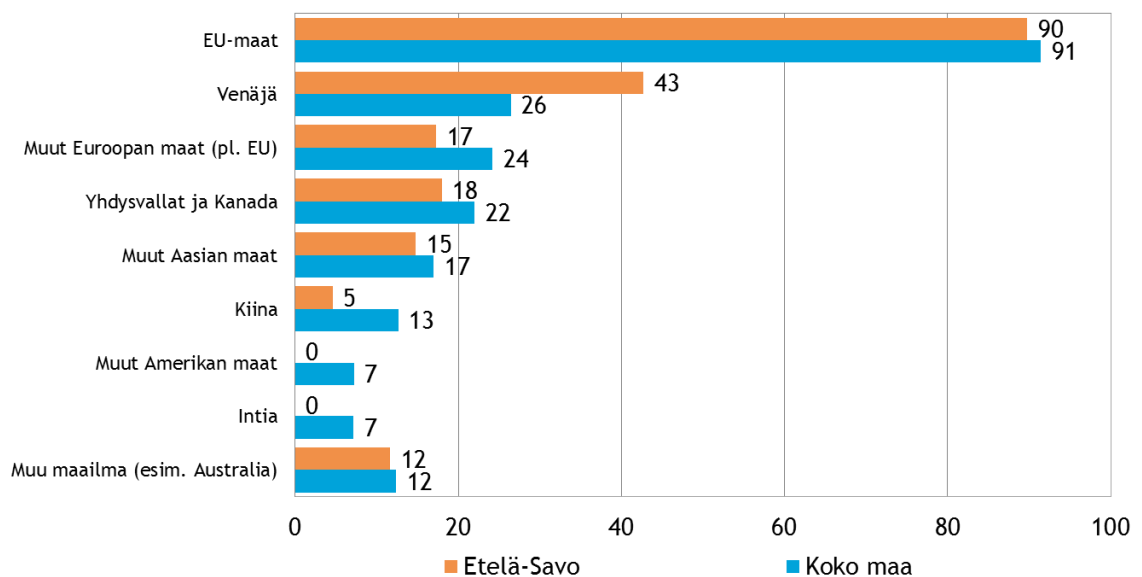
Noin puolella koko maan ja reilulla puolella alueen suoraa vientitoimintaa harjoittavista pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %. Etelä-Savon alueella vastaajamäärät jäivät kuitenkin pieniksi ja tämä on huomioitava tulosten tulkinnassa.

Kuva 8. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2015, % yrityksistä

EU-maat on Suomen pk-yritysten selvästi yleisin markkina-alue ulkomailla. Etelä-Savossa Venäjän osuus on markkina-alueena merkittävämpi kuin koko maassa.

Kuva 9. Yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla on toimintaa ulkomailla

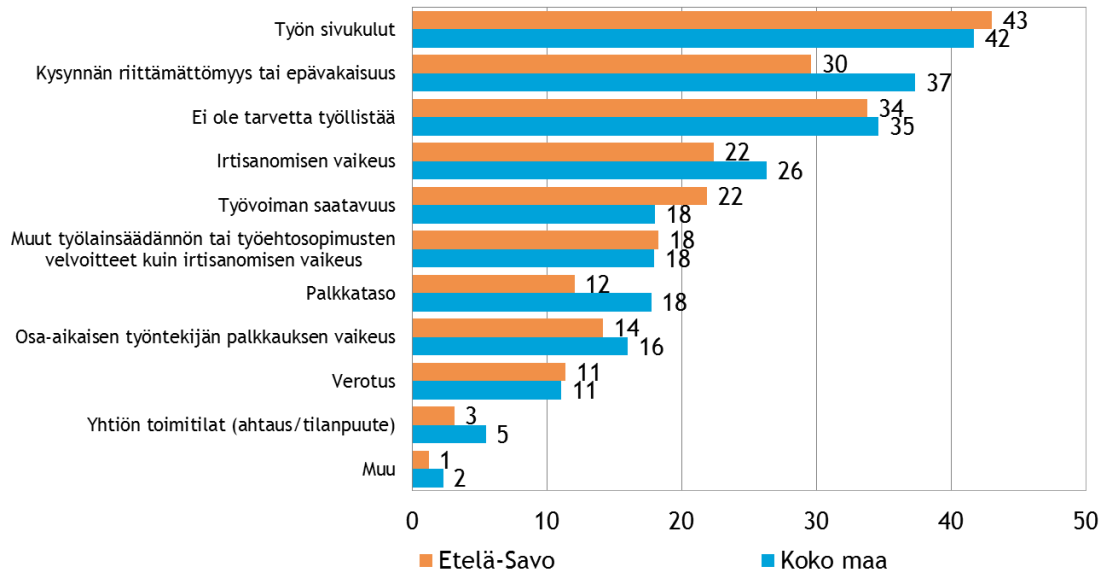

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

7. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN ESTEET

Koko maan ja Etelä-Savon pk-yrityksistä joka kolmannella ei ole tarvetta työllistää. Työn sivukulut ja kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus nousevat koko maassa suurimmiksi työllistämisen esteiksi. Etelä-Savon alueella kysyntätekijät, irtisanomisen vaikeus ja palkkataso koetaan koko maan tilannetta pienempinä työllistämisen esteinä.

Kuva 10. Yrityksen merkittävin työllistämisen este, %

8. PK-YRITYSTEN SOPEUTTAMISTOIMENPITEET

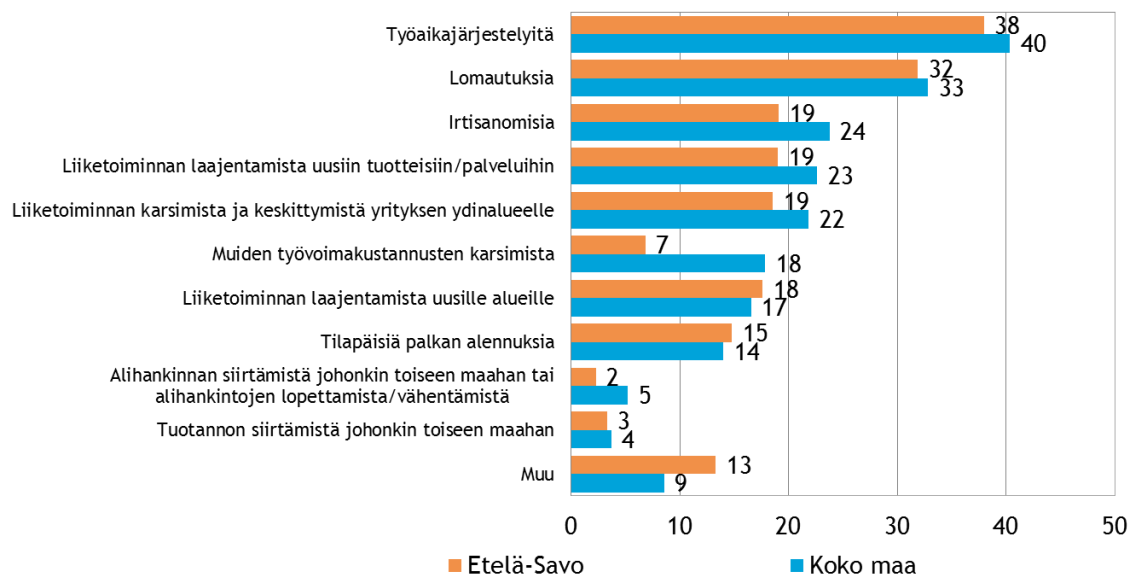
Taulukko 8. Pk-yritysten tarve sopeuttaa toimintaansa suhdannetilanteen vuoksi, %

	Ei tarvetta sopeuttaa	Tehnyt sopeuttamistoimia	Suunnittelemassa sopeuttamistoimia
Etelä-Savo	57	34	9
Koko maa	62	28	10

Koko maan pk-yrityksistä vajaa kolmannes ja alueella hieman useampi on ryhtynyt sopeuttamistoimenpiteisiin ja noin joka kymmenes suunnittelee sopeuttamista nykyisen suhdannetilanteen vuoksi. Sopeuttamistoimia suunnittelevia on nyt hieman vähemmän kuin vuosi sitten

Työaikajärjestelyt ja lomautukset ovat pk-yrityksissä yleisimmät toteutetut tai harkinnassa olevat sopeuttamistoimet.

Kuva 11. Pk-yritysten tekemät ja suunnittelemat sopeuttamistoimet, % pk-yrityksistä, jotka ovat tehneet tai suunnittelevat tekevänsä toimia */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

9. PK-YRITYSTEN RAHOITUS

Koko maan pk-yrityksistä noin joka seitsemännellä ja Etelä-Savossa joka kymmenennellä on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Alueella maksuvaikeuksia kokeneita on nyt selvästi vähemmän kuin syksyn 2015 otoksessa.

Taulukko 9. Onko yrityksellänne ollut maksuvaikeuksia viimeisen 3 kuukauden aikana?, %

	Ei	Kyllä
Etelä-Savo	89	11
Koko maa	84	16

Pk-yritysten pääpankkina on koko maassa joko Osuuspankki (41 %) tai Nordea (33 %). Etelä-Savon pk-yritysten pääpankki on useimmiten Osuuspankki.

Taulukko 10. Yrityksen pääpankki, %

	Etelä-Savo	Koko maa
Nordea	19	33
Osuuspankki	57	41
Paikallisosuuspankki	0	4
Danske Bank	10	7
Säästöpankki	9	8
Handelsbanken	2	2
Muu	3	5

Noin puolella koko maan ja alueen pk-yrityksistä on lainaa rahoituslaitoksilta.

Taulukko 11. Onko yrityksellänne lainaa rahoituslaitoksilta?, %

	Ei	Kyllä
Etelä-Savo	52	48
Koko maa	54	46

Vajaa kolmasosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Koko maassa ja myös alueella kaksi kolmesta sanoo ottaneensa ulkopuolista rahoitusta pankista.

Taulukko 12. Oletteko ottaneet ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kk:n aikana?, %

	Ei	Kyllä
Etelä-Savo	72	28
Koko maa	71	29

Taulukko 13. Mistä olette ottaneet rahoitusta?, %

	Etelä-Savo	Koko maa
Pankista	63	65
Rahoitusyhtiöstä	29	27
Vakuutusyhtiöstä tai eläkevakuutusyhtiöstä	4	1
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	0	3
Bisnesenkeltä eli yksityiseltä henkilösijoittajalta	3	6
Finnverasta	19	14
Teokesistä	5	4
ELY-keskuksista	4	3
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta tai Finnveran Aloituserahasto Verasta	0	0
Muualta	13	9

Valtaosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ei aio hakea ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kuukauden aikana.

Taulukko 14. Aiotteko ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kk:n aikana?, %

	Ei	Kyllä
Etelä-Savo	72	28
Koko maa	78	22

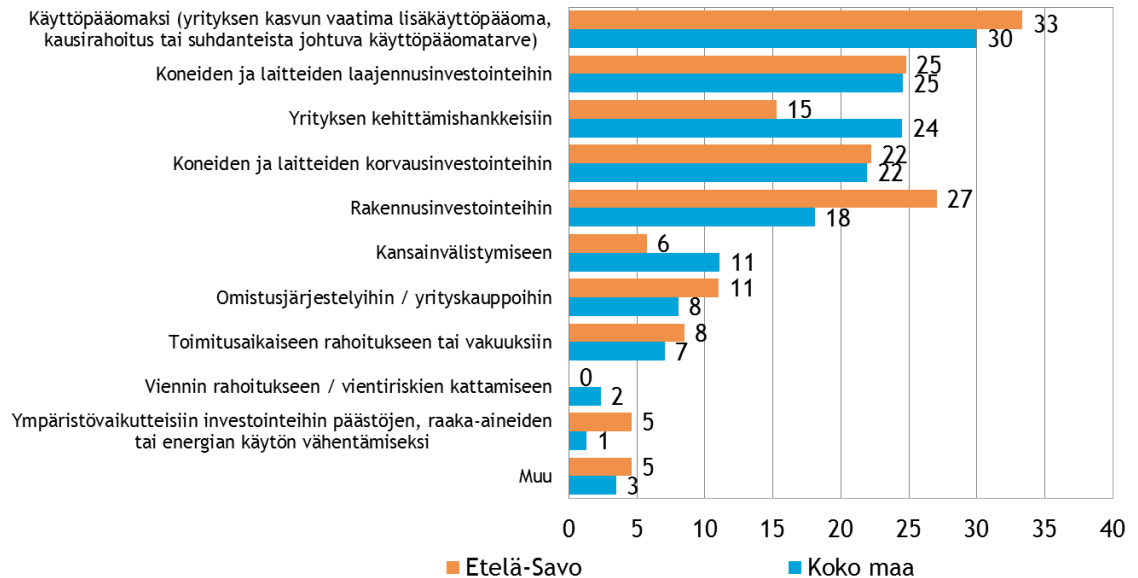
Ulkopuolista rahoitusta aiotaan hakea useimmiten pankista

Taulukko 15. Mistä aiotte ottaa ulkopuolista rahoitusta?, %

	Etelä-Savo	Koko maa
Pankista	77	71
Rahoitusyhtiöstä	21	27
Vakuutusyhtiöstä tai eläkevakuutusyhtiöstä	7	3
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	4	8
Bisnesenkeltä eli yksityiseltä henkilösijoittajalta	2	10
Finnverasta	20	19
Teokesistä	2	11
ELY-keskuksista	14	9
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta tai Finnveran Aloituserahasto Verasta	0	3
Muualta	9	6

Koko maassa ulkopuolista rahoitusta aiotaan käyttää yleisimmin käyttöpääomaksi, koneiden ja laitteiden laajennus- ja korvausinvestointeihin sekä yrityksen kehittämissankkeisiin. Etelä-Savon alueella käyttöpääoma, rakennusinvestoinnit sekä koneiden ja laitteiden laajennus- sekä korvausinvestoinnit ovat yleisimmät ulkoisen rahoituksen käyttötarkoitukset.

Kuva 12. Ulkoisen rahoituksen aiottu käyttötarkoitus, % yrityksistä, jotka aikovat ottaa rahoitusta seuraavan 12kk:n aikana */

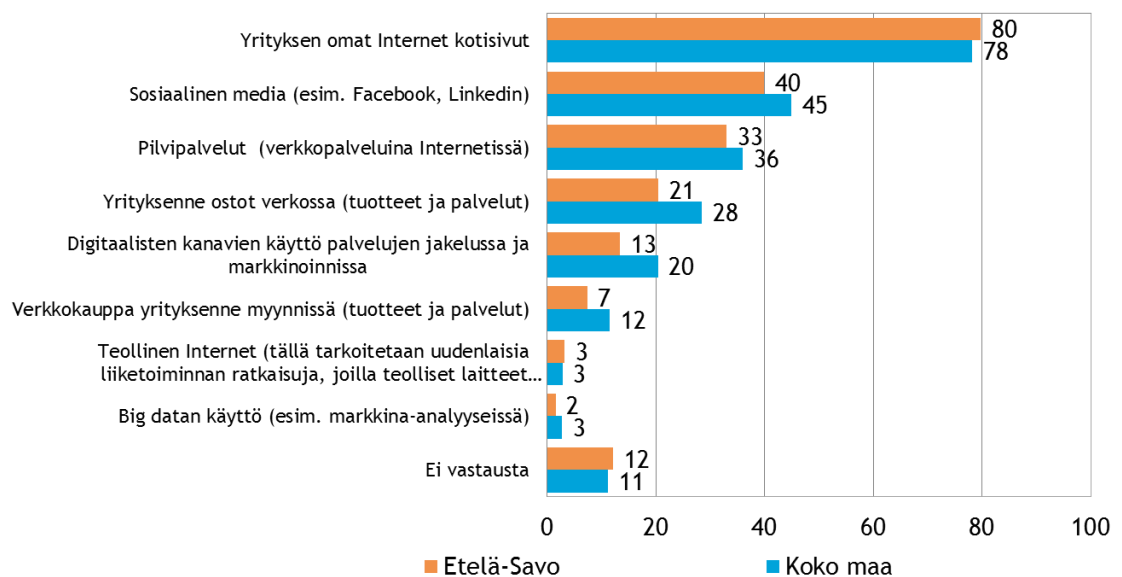

*/ Vastaajat ovat voineet valita kaksi mielestään tärkeintä vaihtoehtoa.

10. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Neljällä viidestä koko maan ja Etelä-Savon alueen pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja. Etelä-Savon pk-yrityksissä verkkokauppaa ja digitaalisia kanavia hyödynnetään tai käytetään vähemmän kuin koko maan pk-yrityksissä.

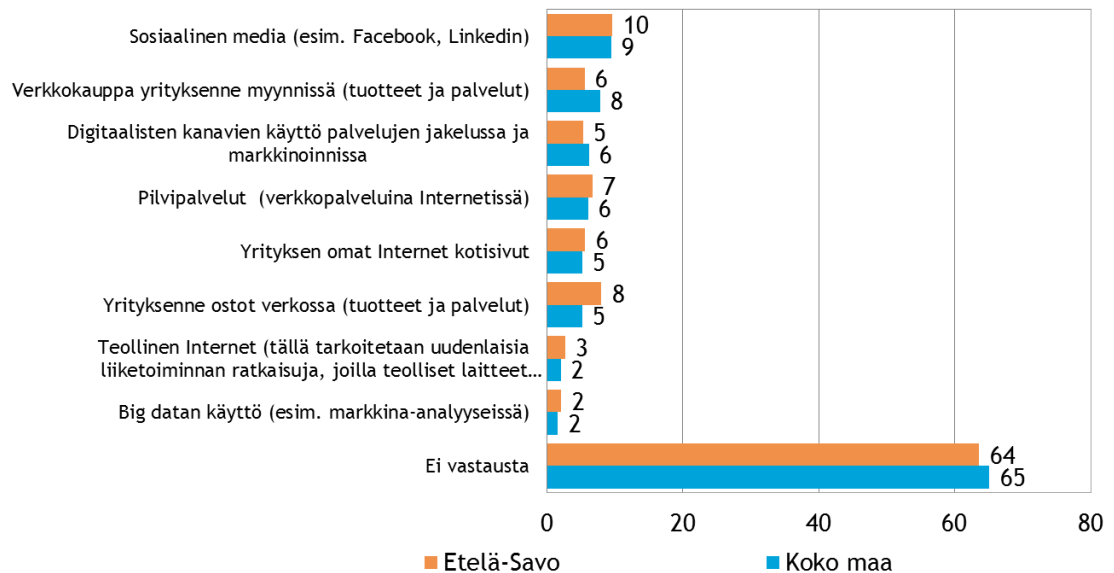
Kuva 13. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Sosiaalinen media on yleisin digitalisoitumiseen liittyvä työkalu/palvelu, joka pk-yrityksissä aiotaan ottaa käyttöön seuraavien 12 kuukauden aikana. Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa 8 % ja Etelä-Savossa 6 % pk-yrityksistä. Melko suuri osa vastaajista ei ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 14. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

11. KOTOUTTAMINEN

Kevään 2016 pk-yritysbarometrin otoksessa on koko maassa ja alueella ulkomaalais-
taustaisia yrittäjiä yksi prosentti.

Taulukko 16. Ulkomaalaistaustaisten yrittäjien määrä, %

	Ei	Kyllä
Etelä-Savo	99	1
Koko maa	99	1

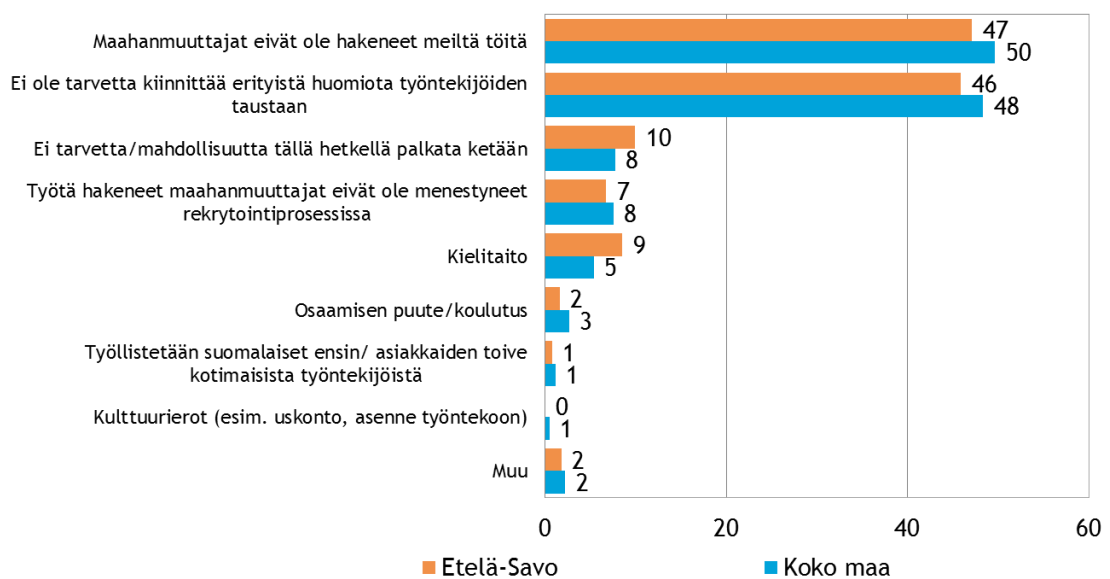
Noin joka kymmenes alueen sekä koko maan pk-yritys on rekrytoinut Suomesta maa-
hanmuuttajia.

Taulukko 17. Yritykset, joilla on Suomesta rekrytoituja maahanmuuttajia, %

	Ei	Kyllä
Etelä-Savo	90	10
Koko maa	89	11

Niiltä pk-yrityksiltä, joissa ei työskentele Suomesta rekrytoituja maahanmuuttajia, ky-
syttiin mahdollisia esteitä tai haasteita maahanmuuttajien palkkaamiselle. Puolet koko
maan ja alueen vastaajista sanoo, että maahanmuuttajat eivät ole hakeneet heidän
yrityksestään töitä. Myös noin puolet sanoo, että heillä ei ole tarvetta kiinnittää eri-
tyistä huomiota työntekijän taustaan.

Kuva 15. Esteet tai haasteet maahanmuuttajien palkkaamisessa?, % */

*/ Vastaajat ovat voineet valita kaksi mielestään merkittävintä vaihtoehtoa.

SUOMEN YRITTÄJIEN JA ALUEJÄRJESTÖJEN YHTEYSTIEDOT**SUOMEN YRITTÄJÄT**

Mannerheimintie 76 A, 00250 Helsinki
PL 999, 00101 Helsinki
toimisto@yrittajat.fi
puhelin 09 229 221
yrittajat.fi

ETELÄ-SAVONYRITTÄJÄT

Valtakatu 51, 53100 Lappeenranta
yrittajat.fi/etelakarjala
puhelin 010 470 1100

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
yrittajat.fi/etelapohjanmaa
puhelin 06 420 5000

ETELÄ-SAVON YRITTÄJÄT

Sammonkatu 2, 50130 Mikkeli
yrittajat.fi/etelasavo
puhelin 0500 651 312

HELSINGIN YRITTÄJÄT

Urho Kekkosen katu 2 C, 00100 Helsinki
yrittajat.fi/helsinki
puhelin 050 575 2353

HÄMEEN YRITTÄJÄT

Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
yrittajat.fi/hame
puhelin 010 229 0390

KAINUUN YRITTÄJÄT

Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
yrittajat.fi/kainuu
puhelin 010 387 7870

KESKI-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
yrittajat.fi/keskipohjanmaa
puhelin 06 831 5292

KESKI-SUOMEN YRITTÄJÄT

Lutakonaukio 7, 40100 Jyväskylä
yrittajat.fi/keskisuomi
puhelin 010 425 9200

KYMEN YRITTÄJÄT

Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
yrittajat.fi/kymi
puhelin 05 544 3030

LAPIN YRITTÄJÄT

Hallituskatu 26, 2. krs, 96100 Rovaniemi
yrittajat.fi/lappi
puhelin 0400 898 200

PIRKANMAAN YRITTÄJÄT

Laukontori, Kehräsaari B, 2. krs, 33200 Tampere
yrittajat.fi/pirkanmaa
puhelin 03 251 6500

POHJOIS-KARJALAN YRITTÄJÄT

Linnunlahdentie 2, 80110 Joensuu
yrittajat.fi/pohjoiskarjala
puhelin 050 367 5194

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Isokatu 4, 90100 Oulu
yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
puhelin 010 322 1980

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT

Vesijärvenkatu 15, 5. krs, 15140 Lahti
yrittajat.fi/paijathame
puhelin 010 322 4300

PÄÄKAUPUNKISEUDUN YRITTÄJÄT

Innopoly 1, Tekniikantie 12, 02150 Espoo
yrittajat.fi/paakaupunkiseudunyritykset
puhelin 010 422 1400

RANNIKKO-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Raastuvankatu 12 - 14 D, 65100 Vaasa
yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
puhelin 06 356 0820

SATAKUNNAN YRITTÄJÄT

Isolinnankatu 24, PL 45, 28100 Pori
yrittajat.fi/satakunta
puhelin 050 312 9301

SAVON YRITTÄJÄT

Asemakatu 22 - 24, 4. krs, 70100 Kuopio
yrittajat.fi/savo
puhelin 017 368 0500

UUDENMAAN YRITTÄJÄT

Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
yrittajat.fi/uusimaa
puhelin 010 231 3050

VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄT

Brahenkatu 20, 20100 Turku
yrittajat.fi/varsinaissuomi
puhelin 02 275 7100

FINNVERA OYJ:N JA TOIMIPISTEIDEN YHTEYSTIEDOT

PÄÄKONTTORIT

HELSINKI

Eteläesplanadi 8, PL 1010, 00101 Helsinki
vaihe 029 460 11
finnvera.fi

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

TOIMIPISTEET

HELSINKI

Eteläesplanadi 8, PL 1010, 00101 Helsinki

JOENSUU

Länsikatu 15, rak. 3 B, 80110 Joensuu

JYVÄSKYLÄ

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

LAHTI

Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti

LAPPEENRANTA

Brahenkatu 2, 53100 Lappeenranta

MIKKELI

Jääkärintie 10 A, 2. krs, 50100 Mikkeli

OULU

Sepänkatu 20, 90100 Oulu

PORI

Itäpuisto 7, 5. krs, 28100 Pori

ROVANIEMI

Rovakatu 28, 96200 Rovaniemi

SEINÄJOKI

Frami D, Tiedekatu 2, 60320 Seinäjoki

TAMPERE

Hämeenkatu 9, PL 559, 33101 Tampere

TURKU

Eerikinkatu 2, 20100 Turku

VAASA

Virastotalo, Wolffintie 35, 65200 Vaasa

PIETARIN EDUSTUSTO

FINNVERA PLC

Representative Office in St. Petersburg
Finland House
Bolshaya Konyushennaya St. 8
191186 St. Petersburg, Russia

PL 150, 53501 Lappeenranta
puh. +358 405 088 956

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT**TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ**

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 029 506 0000
tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki
puhelin 0295 027 500
ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli
puhelin 0295 024 000
ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti
Hämeenlinnan toimipaikka
Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna
puhelin 0295 025 000
ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola
Lappeenrannan toimipaikka
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0295 029 000
ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
puhelin 0295 023 500
ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Gygnaeuksenkatu 1, 40100 Jyväskylä
puhelin 0295 024 500
ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Kemin toimipaikka
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puhelin 0295 037 000
ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Pellavatehtaankatu 25, 33100 Tampere
Yliopistonkatu 38 (Attila), 33100 Tampere
puhelin 0295 036 000
ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65200 Vaasa
Kokkolan toimipaikka
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin 0295 028 500
ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu
puhelin 0295 026 000
ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraaninkatu 1, 90100 Oulu
puhelin 0295 038 000
ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio
puhelin 0295 026 500
ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Valtakatu 12 B, 28100 Pori
puhelin 0295 022 000
ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 Helsinki
puhelin 0295 021 000
ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku
puhelin 0295 022 500
ely-keskus.fi/varsinais-suomi

